

Leader Skellefteå Älvdal

Lokal utvecklingsstrategi 2023–2027

Idéer ges plats när vi tillsammans skapar världens bästa vardag med allt så nära

Sammanfattning

Leaderområdet Skellefteå Älvdal ligger i norra Västerbotten och omfattar de geografiska kommunerna Malå, Norsjö och Skellefteå med undantag för Skellefteå centralort.

Leaderområdet ska arbeta mot visionen

Idéer ges plats när vi tillsammans skapar världens bästa vardag med allt så nära

I utvecklingsstrategin finns tre mål.

- **Idéer ges plats genom olikheter och utvecklingskraft**
Vi tar tillvara ideella krafter och engagemang. Tillsammans skapar vi en välkomnande miljö för den som har en idé. Området går före i omställningen mot ett hållbart samhälle med utvecklingskraft.
- **Världens bästa vardag med ett aktivt liv**
Vardagen är enkel och inbjudande för invånare och besökare. En aktiv fritid med ett brett utbud där attraktiva boendeformer erbjuds i en trygg miljö. Kulturarvet vårdas, brukas och utvecklas.
- **Allt är nära med ett lokalt och hållbart utbud**
Vi har goda förutsättningar att behålla och utöka servicen lokalt och på distans. Det är nära mellan människor, till kultur, fritid, natur och jobb. En digital infrastruktur samt ett väl fungerande och hållbart transportsystem knyter ihop stad och landsbygd.

Omkring 160 personer har varit delaktiga i förarbetet. Ideell, privat och offentlig sektor ska samarbeta i genomförandet av utvecklingsstrategin. Den utgör styrdokument för prioritering och urval av projekt som bidrar till att uppfylla strategins mål och vision. Arbetet ska ske genom leadermetoden och med stöd av Landsbygdsfonden.

Genomförandet stärks av den erfarenhet och kompetens som byggts upp under tidigare programperiod. Det gäller såväl kontakter, nätverk och utbyte med andra aktörer, som sättet att arbeta på.

Summary

The LEADER area Skellefteå Älvdal is located in northern Västerbotten and includes the geographical municipalities of Malå, Norsjö and Skellefteå with the exception of Skellefteå central town.

The LEADER area shall work towards the vision

Ideas are given space when we together create the world's best daily life with everything in close proximity.

There are three goals in the development strategy.

- **Ideas are given space through differences and development power** commitment. Together we create a welcoming environment for those who have an idea. The area is leading the way in the transition to a sustainable society with development power.
- **The world's best daily life with an active life**
Daily life is simple and inviting for residents and visitors. An active leisure time with a wide range where attractive forms of accommodation are offered in a safe environment. Cultural heritage is nurtured, cultivated, and developed.
- **Everything is in close vicinity with a local and sustainable range**
We are well placed to maintain and expand the service locally and remotely. It is in close proximity between people, to culture, leisure, nature, and work. A digital infrastructure and a well-functioning and sustainable transport system connect urban and rural areas.

About 160 people have been involved in the preparatory work. The non-profit, private, and public sectors must cooperate in the implementation of the development strategy. It constitutes a guiding document for prioritization and selection of projects that contribute to fulfilling the strategy's goals and vision. The work will be done through the LEADER method and with the support of the Rural Development Fund.

The implementation is strengthened by the experience and competence that has been built up during the previous program period. This applies to contacts, networks, and exchanges with other players, as well as the way of working.

Innehåll

Sammanfattning	2
Summary	3
1 Landsbygdsutveckling genom Leader.....	6
2 Strategins framtagning	6
3 Utvecklingsområdet	8
3.1 Tabell med statistik, uppgifter hämtade maj 2021	8
3.2 Områdesbeskrivning	8
3.3 Behov och utvecklingsmöjligheter.....	11
4 Mål, insatsområden och indikatorer	13
4.1 Vision.....	13
4.2 Mål	13
4.2.1 Idéer ges plats genom olikheter och utvecklingskraft	14
4.2.2 Världens bästa vardag med ett aktivt liv	14
4.2.3 Allt är nära med ett lokalt och hållbart utbud.....	15
4.3 Insatsområden	15
4.3.1 Insatsområdet Samverkan, delaktighet och värdskap.....	16
4.3.2 Insatsområdet Fritid och boende	16
4.3.3 Insatsområdet Hållbarhet, lokalt utbud och entreprenörskap	17
4.4 Indikatorer och målvärden	17
4.4.1 EU:s resultatindikatorer	19
4.4.2 Nationella indikatorer.....	20
4.4.3 Lokala indikatorer	23
5 Genomförande.....	27
5.1 Kommunikation	27
5.2 Urvalsprocess	28
5.3 Samordning och samarbete med andra aktörer	28
5.4 Effekter.....	30
5.5 Hur främjar strategin innovation?	31
5.6 Övergripande principer	31
6 Organisation.....	32
6.1 Partnerskapet och föreningen.....	32
6.2 Föreningens styrelse.....	33

6.3	Drift – den operativa verksamheten	35
7	Uppföljning och utvärdering	36

1 Landsbygdsutveckling genom Leader

Denna strategi bidrar till utveckling av den lokala landsbygden genom leadermetoden. Lokalsamhället har varit delaktiga i framtagandet och strategin genomförs i samverkan mellan privata, ideella och offentliga aktörer. Leader är ett verktyg för landsbygdsutveckling inom EU och Sverige, därmed bidrar strategin även till den regionala och nationella landsbygdsutvecklingen.

Strategin utgår ifrån det lokala perspektivet där analys av områdets utvecklingsbehov och möjligheter samt samordning med andra handlingsplaner och utvecklingsstrategier i området ligger till grund för strategins mål och insatsområden. Eftersom Leader finansieras av stöd från EU genom Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling är målen i strategin också utformade att rymmas inom målen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

Urvalskriterier och processer för projekturval är utformade att stödja strategins mål och insatsområden. På så sätt bidrar alla projekt som prioriteras genom denna strategi både till den lokala utvecklingen av området och till målen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

2 Strategins framtagning

Organiseringen för strategins framtagning bygger på erfarenheter och kompetens i arbetsgruppen från tidigare programperioder med EU-fonder så som landsbygdsfond, regionalfond, socialfond samt havs- och fiskerifonden. Det gäller kontakter/nätverk/utbyte med andra aktörer, men också sättet att arbeta på. Under framtagningen av utvecklingsstrategin har Leader Skellefteå Älvdal samverkat med de övriga leaderområdena i Norrbotten och Västerbotten.

En arbetsgrupp med representanter från de deltagande kommunerna samt Skellefteå Älvdal ideella förening tillsattes under vintern 2020 – 2021 för att leda processen. En viktig del av strategiframtagningen var att göra en SWOT-analys av områdets förutsättningar för att tydliggöra områdesspecifika behov och utvecklingsområden inför framtiden.

SWOT-analysen har skett i samarbete med upphandlade konsulter och analysen bedöms vara väl förankrad i bygden. Tio olika digitala workshoptillfällen med totalt 68 deltagare har genomförts under perioden april-juni år 2021. På grund av den pågående pandemin har workshoptillfällen genomförts digitalt via zoom. Bland deltagarna finns, utöver privatpersoner bosatta i området, aktörer i form av företagare, föreningar, regionala intresseorganisationer och kommuner och regionförbund representerade, bilaga 5.

För att säkerställa representation i analysarbetet har riktade workshoptillfällen arrangerats för att fånga upp perspektiv från bland annat ungdomar och personer med annat modersmål än svenska som bor, lever och verkar i området. Som ett komplement till genomförda workshops har även en digital enkät distribuerats med

ett flertal öppna frågor som också vävts samman med slutgiltiga analysen. Totalt har 88 intressenter besvarat enkäten. Metoden för genomförandet av SWOT-analysen är ny för området som tidigare arbetat med fysiska möten för denna typ av process. Det digitala arbetssättet har utvecklat processen och möjliggjort för ett brett deltagande oavsett geografiska avstånd.

Strategins inriktning har valts utifrån lokala förutsättningar och behov, och knyter an till nationella och regionala strategier. Den regionala utvecklingsstrategin (RUS 2030) i Västerbotten tydliggör sambanden mellan EU-nivån och den regionala nivån, bland annat genom två övergripande hållbarhetsmål "En levande plats" och "En cirkulär plats" som även inkluderar Agenda 2030 och de globala målen. Det samlade greppet för att skapa ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet och utveckling världen över harmonisera väl med identifierade behov lokalt i vårt område.

Bild

Här kommer det publiceras en bild som symboliserar utvecklingsstrategins väg, från vision och mål till inriktningar och prioriteringar samt dess koppling till övriga regionala handlingsplaner, utvecklingsplaner och utvecklingsstrategier.

Begreppsförklaringar

EJFLU: europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling

EU: Europeiska unionen

LAG är hela leaderföreningen, "Local Action Group" eller lokal aktionsgrupp

Styrelsen är Leader Skellefteå Älvdals styrelse

Leader: Samverkande åtgärder för att utveckla landsbygdens ekonomi (Liasion Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale)

LLU: Lokalt ledd utveckling

RegSO: Regionala statistikområden, en rikstäckande områdesindelning för statistisk uppföljning

SWOT-analys: Analys av styrkor, svagheter, möjligheter, hot (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats)

LUS: Sammanslutning av Leaderområden (föreningen Lokal Utveckling Sverige)

ELARD: Internationell ideell förening som inrättats för att förbättra livskvaliteten på landsbygden och för att behålla befolkningen genom en hållbar, integrerad lokal utveckling

Landsbygdsnätverket: är ett nätverk med organisationer, föreningar och myndigheter samlar och engagerar landsbygdssverige och som på olika sätt har betydelse för landsbygdsutveckling

3 Utvecklingsområdet

3.1 Tabell med statistik, uppgifter hämtade maj 2021

Ämnesområde	Variabel	Värde	
Områdets storlek	Antal invånare	46159	
	Storlek i km ²	11250,63	
	Invånare per km ²	4	
Befolkningsstruktur	Andel av befolkningen som är utrikes född	0,09	
	Andel av befolkningen i intervallerna (%):	Kvinnor	Män
	0-15 år	0,09	0,10
	16-24 år	0,04	0,05
	25-44 år	0,11	0,11
	45-64 år	0,12	0,14
65- år	0,12	0,12	

3.2 Områdesbeskrivning

Geografi och samhällsstruktur

Leader Skellefteå Älvdal ligger i norra Västerbottens län, landskapen Lappland och Västerbotten. Området utgörs av kommunerna Norsjö, Malå och Skellefteå.

Området präglas av ett skogslandskap med en rikedom av sjöar och vattendrag och Skellefteälven som sammanbindande länk genom området. Närmare kusten finns mer av öppet jordbrukslandskap och området har en lång kuststräcka mot Bottenviken. Berggrunden är rik på mineral och här finns god tillgång på vilt, fisk, bär och svamp. Klimatet ger kalla och snörika vintrar och relativt varma somrar. Vårvintern utgör ”den femte årstiden”.

Leader Skellefteå Älvdal är ett funktionellt geografiskt område med ett väl fungerande samarbete på olika nivåer. Bland gemensamma nämnare återfinns naturtillgångar, näringsliv, dialekt, historia och kultur. Området är ett landsbygdsområde med större och mindre tätorter, byar men även boställen som ligger enskilt.

Befolkning och boende

Samerna är ett av världens urfolk och det enda i Europa. Leader Skellefteå Älvdal är lokaliserat i det stora landområdet Sápmi. Under de senaste decennierna har området blivit alltmer mångkulturellt genom både mottagning av flyktingar och ett ökat antal s k livsstilsinvandrare som söker sig till den livsmiljö som finns här. Befolkningstätheten är störst i kustlandet och då i närhet av Skellefteå. Områdets

befolkning har under en längre tid minskat i antal och demografiskt har området en åldrade befolkning.

Stora industrisatsningar kommer driva på inflyttning till området i stort. Nya flyttmönster och nya familjestrukturer påverkar också tillgången till bostäder i både Norsjö, Malå och Skellefteå kommun.

Tillgången på bostäder kommer inte att vara tillräcklig för den inflyttning som förutses. Det kommer att behövas boende på landsbygden för dem som önskar ett boende och en livsstil nära naturen. På landsbygden visar statistik på ett överskott av bostäder samtidigt som det är svårt att hyra eller köpa bostad då många fastigheter används som fritidsbostäder. Förutsättningar att finansiera nybyggnation på landsbygden utgör en utmaning för att tillgodose behov av bostäder utanför staden.

Näringsliv

Näringslivet visar en spännande räckvidd mellan stora nyetableringar och utveckling av traditionsrika verksamheter. Produktionen sker i stor utsträckning för en marknad utanför den lokala och det finns många exporterande företag.

Näringslivet har historiskt sett utgått från områdets naturtillgångar. Skogsbruk, gruvdrift, jordbruk, rennäring, träindustri, metallbearbetning och vattenkraft har varit grundkällor till försörjning. Det senaste decenniet har storskaliga vindkraftsetableringar skett. Naturtillgångarna ger även förutsättningar för vidareförädling av råvaror inom matkultur och skapar aktiviteter och besöksanledningar med natur, hav och sjöar som bas.

Många företag i området har redan påbörjat omställningen i riktning för en hållbar utveckling. Tjänstesektorn utvecklas i området, ofta kopplad till ny teknik, även kultur och kreativa näringar får allt större betydelse som en följd av samhällets och industrins utveckling. I området etableras nu Europas största batterifabrik vilket attraherar talangfulla människor och företag från hela världen. Utöver detta finns möjligheter till testverksamheter av olika slag.

Området har idag en låg arbetslöshet. Kompetensförsörjningen är en utmaning för både befintligt näringsliv och de nyetableringar som sker.

Samhällsservice och infrastruktur

Förutsättningarna att både leverera och konsumera service påverkas av befolkningsunderlaget, hur befolkningen är fördelad och förändringar i form av ökning eller minskning på olika platser.

I de landsbygdspräglade delarna finns kommersiell service främst i tätorter och kommuncentra. Det finns även utpekade servicenoder i form av byar med lanthandel som ofta har drivmedel och vissa ombudstjänster.

Kommunal service finns i form av utbildning och omsorg, bibliotek och fritidsanläggningar. Kommunerna ansvarar för avfallshantering och även i hög utsträckning för dricksvatten och avlopp samt äger fibernät. Trots pågående utbyggnad finns fortfarande platser där tillgången till bredband och telefoni är begränsad.

Hälso- och sjukvård finns i form av hälsocentraler och sjukstuga. Ambulans finns i Malå, Norsjö och Skellefteå. Det finns två så kallade samhällsrum som skulle kunna nyttjas för vårdtjänster på distans.

Den statliga närvaron och servicen centraliseras. Tillgängligheten förändras och på vissa platser avvecklas statlig service. Tillgången till banktjänster har begränsningar även på platser där bankkontor finns.

I leaderområdet ligger staden Skellefteå som idag samlar områdesgemensamma funktioner i form av exempelvis sjukvård, gymnasie- samt universitets- och högskoleutbildning, Arbetsförmedling och Försäkringskassa.

Kollektivtrafiken knyter ihop de större orterna i länet, men också över länsgränserna. I delar av området finns bussturer för arbetspendling och för skolskjuts.

Vägnätet utgörs av både allmänna och enskilda vägar. Det finns ett öst-västligt vägstråk som utgör en av områdets tillväxtaxlar, E4 i nord-sydlig riktning är ett annat viktigt stråk. De enskilda vägarna utgör en stor del av områdets vägnät. Kvalitet och underhåll varierar, bland annat då finansiering och ansvar för de enskilda vägarnas underhåll förändras.

Norra stambanan går genom området. Från stationerna i Jörn och Bastuträsk finns regional- och fjärrtågsförbindelser och i Bastuträsk finns en öppen godsterminal. Norrbotniabanan är en planerad järnväg mellan Umeå och Luleå, via Skellefteå. Godstransporter för både väg och järnväg sammanstrålar med sjöfart i Port of Skellefteå.

Flygförbindelser finns till och från Skellefteå Airport samt angränsande Lycksele Airport och Arvidsjaur Airport.

Infrastrukturen för friluftsliv och besöksnäring ökar i betydelse. Det finns leder för vandring, cykel, skidor och skoter. Längs kusten finns också småbåtshamnar där vissa är utgångspunkt för turbotrafik.

Livskvalitet, sociala sammanhang och kreativa mötesplatser

Naturen har stor betydelse i området, både för försörjning och livsstil. Den nyttjas av många olika aktörer och i olika syften. Naturen präglar också livet och livsstilen.

I området finns ett levande kulturliv, samisk kultur, en folkbildningstradition, professionella kulturskapare, ideella krafter och offentliga kulturinstitutioner.

Kulturaktiviteter kan exemplifieras i form av konst, hantverk, skrivande, musik, teater, dans och gaming. Berättartraditionen är unik för området och grundar sig ofta i en dialektal särart. Ett flertal internationellt kända författare kommer från området, några exempel är PO Enqvist, Sara Lidman och Torgny Lindgren.

Det finns flera kulturbyggnader och kulturmiljöer, exempelvis kulturhus, folkparker och hembygdsgårdar som utgör mötesplatser där kultur- och konstformer förs samman.

I området finns ett rikt föreningsliv. Byar och bygder har föreningar som erbjuder många olika aktiviteter och mötesplatser. Alla dessa föreningar fyller en social funktion, inte minst för integration och för områdets utveckling. Det finns många engagerade människor och nya sätt att sluta sig samman vilket påverkar det traditionella föreningslivet och förutsättningarna att driva verksamhet och underhålla byggnader och anläggningar.

3.3 Behov och utvecklingsmöjligheter

Sammanfattning av SWOT-analys och omvärldsanalys

I framtagningen av utvecklingsstrategin har en SWOT-analys genomförts. Den bygger på 10 digitala workshops samt en enkät. I strategiarbetet har även hänsyn tagits till analyser som gjorts vid framtagandet av andra planer och strategier, exempelvis Kairos Futures "Tolv trender för lokal utveckling". Utifrån dessa har en omvärldsanalys gjorts.

Bilaga 2 SWOT analys

Invånarna i Leader Skellefteå Älvdal är stolta över platserna de bor på. Det är här en vill bo och verka. Det som framför allt lyfts är närheten till naturen, lugnet och tryggheten det innebär att bo just här. Här finns ett växande, framåtsträvande näringsliv och arbetslösheten är låg. I byar och samhällen finns många människor med stort ideellt engagemang och driftighet.

Att stärka platsens attraktivitet är något som områdets invånare ser som en möjlighet och något man vill jobba för. Där påtalas betydelsen av insatser som underlättar att bo, leva och verka på landsbygden. Arbetet med att stärka attraktiviteten handlar både om materiella och immateriella värden. Till det senare hör att ta vara på människors engagemang och i högre grad inkludera unga och nyinflyttade. Många ser också en möjlighet att ta draghjälp av de stora industrisatsningarna som bidrar till ökat intresse för vårt område och deras behov av inflyttning och arbetskraft. En ökad inflyttning stärker förutsättningarna för en attraktiv livsmiljö och ett gott liv.

Stolthet och framtidstro till trots finns en känsla av att inte riktigt räknas när en bor på landsbygden. Samhällsplanering och verksamheter utvecklas utifrån ett scenario med minskande och åldrande befolkning. Det finns en djupt rotad bild av hur bygden ska utvecklas, denna bild ställs nu på ända och det är en utmaning att tänka

nytt för att möta framtiden. Det finns stora variationer i förutsättningar inom området. Det finns inte tillgång till bostäder där människor vill bo.

Ett hot mot landsbygdsutveckling ses i att beslut som rör näringslivsutveckling, bosättning, service och kollektivtrafik utgår med staden som norm i stället för att landsbygdernas potential tas tillvara. Den pågående urbaniseringen förstärks av att det finns många förutfattade meningar om livet på landsbygden. Bostadsbrist och samtidigt svårigheter att bygga nya bostäder försvårar för unga och nyinflyttade att tillträda bostadsmarknaden.

Det som tydligt uttrycks är oron över att de långsiktigt hållbara perspektiven går förlorade och att det kan vara svårt att tydliggöra och få gehör för hur en företeelse eller ett beslut inverkar påverkar landsbygdens hållbarhet såväl ekonomiskt, socialt som ekologiskt.

Den övergripande omvärldstrend som framstår tydligast i Leader Skellefteå Älvdal är betydelsen av hållbarhetens tre dimensioner – ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart samhälle. Denna övergripande trend greppar över andra trender och utgör på många sätt en grund för unga människors framtidstro. Det framstår också tydligt att hållbarhetens tre dimensioner inte går att separera.

Omställningen till ett hållbart samhälle utgör grunden för de stora industriprojekten i norra Sverige. Syftet är att genom nya produkter och produktionsmetoder bidra till en ökad ekologisk hållbarhet, bland annat genom minskade utsläpp.

Den industriproduktion som startar upp kommer att förändra den lokala ekonomin på många sätt, inte bara i industriernas närområde. Den lokala ekonomiska hållbarheten kommer på många platser att handla om att på olika sätt ta vara på den relativa närheten till dessa storindustrier. Den ekologiska hållbarheten kan även ligga till grund för nya verksamheter bland annat inom livsmedelsproduktion och förädling, besöksnäring och upplevelser.

Samtidigt som invånarantalet minskar sedan lång tid tillbaka och befolkningen blir allt äldre behövs inflyttning av tusentals personer för att klara behoven av kompetens i både befintliga och nya verksamheter. Förutsättningarna skiljer sig åt mellan olika platser. Att på samma gång hantera den rådande situationen med en minskande och åldrande befolkning och en samtidig stor inflyttning utmanar hela samhället.

Ytterst beror utvecklingen på i vilken grad man lyckas ge en rättvisande bild av landsbygderna för att attrahera de människor som är nyckeln till den ekonomiska tillväxten – oavsett de redan bor här eller ännu inte flyttat hit. Det är människorna som driver bygdens utveckling.

Utöver hållbarhetens tre dimensioner finns andra trender som Skellefteå Älvdal påverkas av. Den trend som området länge påverkats av är urbanisering och befolkningsminskning som påverkar likvärdighet i service och välfärd. Samtidigt

finns trender som innebär möjligheter att påverka exempelvis befolknings- och samhällsutveckling.

Avstånd betyder allt mindre då människor tack vara digitaliseringens möjligheter kan arbeta och studera på distans. Digitaliseringen skapar också nya möjligheter att producera, leverera och konsumera service och nöjen. Ett ökande intresse för naturen, de gröna näringarna och det lokalproducerade kan utgöra grund för nya verksamheter. Upplevelserna blir allt viktigare för ekonomin. För invånaren ska det lokala utbudet helst vara variationsrikt och för besökare är det äkta och unika viktigt. Trygghet är viktigt för både boende och besökare.

Hur Skellefteå Älvdal lyckas möta de här trenderna kommer ha en nyckelroll för områdets framtida utveckling. Än en gång framstår det tydligt hur olika frågor och insatser påverkar varandra. Det som underlättar livet på landet och välkomnar nya idéer kommer att attrahera människor – både de som redan finns här och de som ännu inte flyttat hit. Fler människor kommer i sin tur att skapa nya förutsättningar för utbud, service, företag och föreningsverksamhet som gör platser attraktiva.

Leadermetoden är väl förankrad i Leader Skellefteå Älvdal och används inte enbart inom leader. Det ger förutsättningar att möta trender som handlar om att hitta nya samverkansformer för nya lösningar. Det är också en arbetsform som främjar mångfald och delaktighet vilket underlättar för nya idéer att få fäste och slå igenom. Metoden lyfter även fram kompetenser som finns men inte alltid syns. Den bidrar till att göra människor synliga och till att stärka platsers kompetenstillgång.

4 Mål, insatsområden och indikatorer

4.1 Vision

Idéer ges plats när vi tillsammans skapar världens bästa vardag med allt så nära

Hållbar utveckling för välkomnande och attraktiva landsbygder i Skellefteå Älvdal. Leaderområdets vision knyter an till, och kompletterar, de tre kommunernas visions- och varumärkesarbete.

4.2 Mål

Mål för Leader Skellefteå Älvdal:

- Idéer ges plats genom olikheter och utvecklingskraft
- Världens bästa vardag med ett aktivt liv
- Allt är nära med ett lokalt och hållbart utbud

I processen med framtagandet av strategin har det funnits en stor samsyn rörande framtiden. SWOT-analysen belyser hur områdets värdefulla möjligheter och styrkor bör utvecklas och förstärkas, samtidigt som områdets svagheter behöver förbättras och hot förebyggas. Resultaten stämmer väl överens med lokala

kommunala strategier som finns och/eller som håller på att arbetas fram. Det finns också tydliga kopplingar till den Regionala Utvecklingsstrategin i Västerbotten, *Västerbotten – en attraktiv region där olikheter skapar utvecklingskraft* (RUS 2030) och därigenom en koppling till nationella strategier och europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

I områdesbeskrivning och SWOT-analysen till denna strategi berörs företeelser och funktioner där andra organisationer, planer och strategier bär huvudansvaret, t ex samhällsservice, infrastruktur och kommunikationer. Det har bidragit till hur målformuleringarna och insatsområden satts samman och prioriterats i denna strategi. De insatser som inte möjliggörs inom ramen för andra planer, strategier, fonder eller program ska möjliggöras inom ramen denna strategi, som ett lokalt smörjmedel för samhandling och utveckling i Skellefteå Älvdal.

4.2.1 Idéer ges plats genom olikheter och utvecklingskraft

Vi tar tillvara ideella krafter och engagemang. Tillsammans skapar vi en välkomnande miljö för den som har en idé. Området går före i omställningen mot ett hållbart samhälle med utvecklingskraft.

Målet stimulerar miljövard och gemensamma klimatåtgärder vilket bidrar till unionens miljö- och klimatrelaterade mål i enlighet med målen inom den europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Det är olikheterna i samverkan, som skapar utvecklingskraft.

Förankring till globala målen i Agenda 2030

- 2. Ingen hunger
- 4. God utbildning
- 5. Jämställdhet
- 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
- 9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
- 10. Minskad ojämlikhet
- 11. Hållbara städer och samhällen
- 13. Bekämpa klimatförändringar
- 16. fredliga och inkluderande samhällen

4.2.2 Världens bästa vardag med ett aktivt liv

Vardagen är enkel och inbjudande för invånare och besökare. En aktiv fritid med ett brett utbud där attraktiva boendeformer erbjuds i en trygg miljö. Kulturarvet vårdas, brukas och utvecklas.

Målet bidrar till att landsbygdsområdets socioekonomiska strukturer förbättras i enlighet med målen inom den europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling genom att människor ges likvärdiga möjligheter och förutsättningar att växa upp, leva och verka samt åldras.

Förankring till globala målen i Agenda 2030

3. God hälsa och välbefinnande

10. minskad ojämlikhet

16. fredliga och inkluderande samhällen

17. genomförande och globalt partnerskap

4.2.3 Allt är nära med ett lokalt och hållbart utbud

Vi har goda förutsättningar att behålla och utöka servicen lokalt och på distans. Det är nära mellan människor, till kultur, fritid, natur och jobb. En digital infrastruktur samt ett väl fungerande och hållbart transportsystem knyter ihop stad och landsbygd.

Målet bidrar till att främja en smart, motståndskraftig och diversifierad jordbrukssektor för livsmedelstryggheten i enlighet med målen inom den europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling genom att fokusera på det cirkulära skapas vinster för individ, organisation och landsbygd.

Förankring till globala målen i Agenda 2030

4. God utbildning

11. Hållbara städer och samhällen

17. genomförande och globalt partnerskap

4.3 Insatsområden

Insatsområdena utgör strategins verktyg och anger inom vilka områden som utvecklingsinsatserna ska ske. Insatserna som beskrivs utgår från genomförd SWOT-analys, enkät samt från områdesbeskrivningen.

De tre övergripande målen uppfylls genom de möjligheter till utvecklingsprojekt som skapas inom insatsområdena.

Insatser vars resultat främjar jämställd inkludering och bidrar till att området och aktörer i området är föregångare i omställningen för hållbara landsbygder, värderas särskilt högt. Detta är övergripande och gäller samtliga av de tre insatsområdena.

Varje insatsområde innehåller möjligheter till ett innovativt och hållbart utvecklingsarbete. Det kan exempelvis vara projekt som bidrar till ökade kunskaper om processer, metoder och arbetssätt.

4.3.1 Insatsområdet Samverkan, delaktighet och värdskap

Ett öppet samhälle där alla ges möjlighet att vara delaktiga, påverka och bidra till utveckling är en viktig faktor för utveckling. Framtidens Leader Skellefteå Älvdal måste få sin prägel av unga människor och nyinflyttade från olika trakter och länder. Då unga människor ges ökade möjligheter att påverka och skapa framtidens Leader Skellefteå Älvdal ökar chansen att de känner sig stolta över sin hembygd och vågar tro och satsa på den.

Ett gott värdskap är viktigt för att attrahera fler invånare. Integration och värdskap är sammankopplat. Många av de som flyttar hit har sin bakgrund i andra länder och kulturer. Med ökade kunskaper om gott värdskap och andra kulturer underlättas att nyinflyttade känner sig välkomna och snabbt får kännedom om och blir en del av lokalsamhället. Här finns gott om plats för fler människor, både fysiskt, i arbetslivet och i sociala sammanhang. Med nya människor följer också kompetens, nya synsätt och nya idéer som berikar vårt område.

Insatsområdet inrymmer projekt som bidrar till:

- fler och nya sätt att ta tillvara engagemang och idéer i alla åldrar och över organisationsgränser
- att ungdomar och unga vuxna är delaktiga i utvecklingen och känner att de kan påverka den
- ett bättre värdskap för att möta människor
- att nyinflyttade snabbare får kännedom och blir en del av lokalsamhället
- att stärka identitetsskapande processer och synliggöra olika perspektiv
- utveckling av framtidens format för ideell verksamhet

4.3.2 Insatsområdet Fritid och boende

I Leader Skellefteå Älvdal finns förutsättningar för livskvalitet i många bemärkelser. Det behövs insatser som underlättar att bo på landsbygden och som gör bygden attraktiv. Lokalbefolkningens stolthet och tilltro till sin bygd är en trovärdig och effektiv marknadsföring gentemot besökare och potentiella inflyttare.

I en attraktiv bygd behövs insatser som bidrar till ökad social sammanhållning, ökad trygghet och en meningsfull fritid. Föreningslivet har en betydande del i arbetet med aktiviteter och mötesplatser.

Insatsområdet inrymmer projekt som bidrar till:

- utveckling av attraktiva boende- och livsmiljöer
- att eller utveckla sociala och inkluderande mötesplatser

- att stärka och utveckla utbudet av aktiviteter
- att ta tillvara och tillgängliggöra natur- och kulturreсурser

4.3.3 Insatsområdet Hållbarhet, lokalt utbud och entreprenörskap

I Skellefteå Älvdal finns rika resurser i vår natur och vårt kulturarv. Det finns goda förutsättningar att utveckla nya företag och unika besöksanledningar. Det behövs insatser som stimulerar entreprenörskap och bidrar till ett stärkt lokalt utbud genom nya produkter, tjänster och besöksanledningar baserade på områdets naturliga resurser och förutsättningar.

För att ytterligare stärka Leader Skellefteå Älvdal behövs ett långsiktigt och hållbart utvecklingsarbete. Det kan ske genom ökad samverkan mellan olika grupper och aktörer i samhället och omvärldsbevakning.

Insatsområdet inrymmer projekt som bidrar till:

- hållbara produkter, tjänster, arbetstillfällen och besöksanledningar skapas och utvecklas
- Innovativa lösningar som ökar förutsättningarna för resurseffektiv och hållbar landsbygdsutveckling
- att bredda användandet av den digitala infrastrukturen
- ökad användning av hållbara lösningar

4.4 Indikatorer och målvärden

De indikatorer som valts bidrar till att mäta måluppfyllelse för Leader Skellefteå Älvdals mål och är relevanta i förhållande till de mål som satts upp. Målen utgår i sin tur från behov och utvecklingsmöjligheter som identifierats i SWOT-analysen.

Dessa indikatorer är valda:

EU:s resultatindikatorer

- Tillväxt och sysselsättning i landsbygdsområden
- Sammanlänkning av landsbygden i Europa.

Nationella indikatorer

- Nya produkter
- Nya tjänster
- Nya företag
- Nya fritids- och kulturverksamheter
- Nya nätverk och samarbeten
- Nya mötesplatser

Lokala indikatorer

- Deltagare, kvinnor under 25 år
- Deltagare, kvinnor över 25 år
- Deltagare, män under 25 år
- Deltagare, män över 25 år
- Deltagare, utländsk bakgrund
- Deltagare, funktionsvariation
- Nya bostadslösningar

EU-indikatorerna är valda för att mäta utveckling på ett övergripande plan avseende förutsättningar för hållbar ekonomisk och socioekonomisk utveckling i Skellefteå Älvdal och för att områdets utveckling ska kunna jämföras med andra leaderområden i Europa. Indikatorerna kopplar till samtliga tre mål i utvecklingsstrategin.

När det gäller de nationella indikatorerna så är tre av dem valda utifrån identifierat behov av att öka utbudet av produkter och tjänster samt fler företag. Indikatorerna bidrar till att mäta måluppfyllelse i målet *Allt är nära med ett lokalt och hållbart utbud*.

Indikatorerna Nya fritids- och kulturverksamheter samt Nya mötesplatser är valda utifrån identifierat behov av att stärka och utveckla det lokala utbudet av aktiviteter och mötesplatser. Indikatorerna bidrar till att mäta måluppfyllelse i målen *Världens bästa vardag med ett aktivt liv* samt *Allt är nära med ett lokalt och hållbart utbud*. Indikatorn Nya nätverk och samarbeten kopplar till samtliga tre mål i utvecklingsstrategin.

De lokala indikatorerna som avser deltagare kopplar till samtliga tre mål i utvecklingsstrategin och är valda för att kunna mäta delaktighet i strategins genomförande. Den lokala indikatorn Nya bostadslösningar är vald utifrån behovet att påverka bostadsmarknaden i leaderområdet. Den kopplar till målen *Idéer ges plats genom olikheter och utvecklingskraft* samt *Allt är nära med ett lokalt och hållbart utbud*.

4.4.1 EU:s resultatindikatorer

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
<p>Idéer ges plats genom olikheter och utvecklingskraft</p> <p>Världens bästa vardag med ett aktivt liv</p> <p>Allt är nära med ett lokalt och hållbart utbud</p>	<p>Samverkan, delaktighet och värdskap</p> <p>Fritid och boende</p> <p>Hållbarhet, lokalt utbud och entreprenörskap</p>	R.37	Tillväxt och sysselsättning i landsbygdsområden	<p>Ny sysselsättning</p> <p>(Sysselsättningen ska ha skapats som senast vid projektslut. En heltidstjänst motsvarar 1720 timmar per år och en halvtidstjänst motsvarar 860 timmar per år)</p>	
<p>Idéer ges plats genom olikheter och utvecklingskraft</p> <p>Världens bästa vardag med ett aktivt liv</p> <p>Allt är nära med ett lokalt och hållbart utbud</p>	<p>Fritid och boende</p> <p>Hållbarhet, lokalt utbud och entreprenörskap</p>	R.41	Sammanlänkning av landsbygden i Europa	<p>Invånare med förbättrad service</p> <p>(Antal invånare på landsbygden som tar del av förbättrad tillgång till tjänster och infrastruktur genom stöd inom den gemensamma jordbrukspolitiken)</p>	

4.4.2 Nationella indikatorer

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
Allt är nära med ett lokalt och hållbart utbud	Hållbarhet, lokalt utbud och entreprenörskap	N.01	Nya företag	Antal nya företag som skapats under projekttiden på grund av projektet. Med företag menar vi olika organisationsformer som till exempel enskild firma, AB och ekonomisk förening.	
Allt är nära med ett lokalt och hållbart utbud	Hållbarhet, lokalt utbud och entreprenörskap	N.03	Nya produkter	<p>Denna delas upp i 3 nivåer för att kunna ta hänsyn till innovationshöjd. D.v.s. är produkten/erna nya på den svenska marknaden, på den lokala marknaden (leaderområdet) eller endast för den enskilda organisationen?</p> <p>En fysisk produkt är en vara som man kan köpa och ta med hem, men konsumera senare. Till exempel olika matprodukter, souvenirer, kläder och möbler.</p> <p>En digital produkt är en vara som säljaren kan sälja (eller erbjuda gratis) upprepat antal gånger utan att göra om varan på nytt. Till exempel nedladdningsbara filer som e-böcker och guider. Men det kan också inkludera olika mjukvaror och appar om kunden inte är beroende av prenumerationer för att kunna ta del av dem.</p>	

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
Allt är nära med ett lokalt och hållbart utbud	Hållbarhet, lokalt utbud och entreprenörskap	N.04	Nya tjänster	<p>Denna delas upp i 3 nivåer för att kunna ta hänsyn till innovationshöjd. D.v.s. är tjänsten/erna nya på den svenska/lokala marknaden eller endast för den enskilda organisationen?</p> <p>En (fysisk) tjänst är något som man köper och konsumerar ihop istället för att ta med hem. Till exempel hårklippningar, guide turer och upplevelser samt teaterföreläsningar.</p> <p>En digital tjänst är en tjänst som säljaren behöver göra om och anpassa vid varje försäljning. Till exempel sociala media tjänster, webbdesign eller liknande. Hit räknas även olika streamingtjänster då kunden inte äger materialet utan endast har tillfällig tillgång genom någon form av prenumeration på säljarens villkor.</p>	
Världens bästa vardag med ett aktivt liv	Fritid och boende	N.05	Nya mötesplatser	Antalet mötesplatser som skapats genom projektet och som bedöms kunna bestå efter avslut. En mötesplats kan vara fysisk i form av en ny eller återställd lokal där olika verksamheter kan äga rum. Till	

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
Allt är nära med ett lokalt och hållbart utbud				exempel hembygdsgränder eller övriga samlingslokaler. En mötesplats kan också vara ett digitalt forum om det är begränsat till en tydligt avgränsad målgrupp och det finns sätt att interagera. Till exempel en facebook-grupp. Hemsidor eller bloggar räknas inte.	
Världens bästa vardag med ett aktivt liv Allt är nära med ett lokalt och hållbart utbud	Fritid och boende	N.06	Nya fritids- och kulturverksamheter	Antalet fritids- och kulturverksamheter mötesplatser som skapats genom projektet och som bedöms kunna bestå efter projektslut. Till exempel kan detta inkludera ungdomsverksamheter, teatergrupper, idrottsföreningar och språkcaféer. Endast antalet olika verksamheter ska räknas. Man ska inte räkna in antalet träffar som de haft eller antalet deltagare som medverkat.	
Idéer ges plats genom olikheter och utvecklingskraft Världens bästa vardag med ett aktivt liv	Samverkan, delaktighet och värdskap	N.07	Nya nätverk och samarbeten	Antalet nya och bestående nätverk eller samarbeten som skapats genom projektet och som bedöms kunna bestå efter projektslut. För att räknas som nytt ska nätverket eller samarbetet inte ha funnits innan projektets mobilisering och uppstart för det syfte som det nu har. Det behöver ingå minst två aktörer för att räknas som ett nytt nätverk eller samarbete. Endast	

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
Allt är nära med ett lokalt och hållbart utbud				antalet nätverk ska ingå, inte antalet aktörer i de nätverken.	

4.4.3 Lokala indikatorer

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
<p>Idéer ges plats genom olikheter och utvecklingskraft</p> <p>Världens bästa vardag med ett aktivt liv</p> <p>Allt är nära med ett lokalt och hållbart utbud världens bästa vardag med ett aktivt liv</p>	<p>Samverkan, delaktighet och värdskap</p> <p>Fritid och boende</p> <p>Hållbarhet, lokalt utbud och entreprenörskap</p>	L.01	Deltagare, kvinnor under 25 år	En deltagare är en person som medverkar aktivt i projektet och får någon form av utbildning, kompetensutveckling eller liknande.	

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
<p>Idéer ges plats genom olikheter och utvecklingskraft</p> <p>Världens bästa vardag med ett aktivt liv</p> <p>Allt är nära med ett lokalt och hållbart utbud</p>	<p>Samverkan, delaktighet och värdskap</p> <p>Fritid och boende</p> <p>Hållbarhet, lokalt utbud och entreprenörskap</p>	L.02	Deltagare, kvinnor över 25 år	En deltagare är en person som medverkar aktivt i projektet och får någon form av utbildning, kompetensutveckling eller liknande.	
<p>Idéer ges plats genom olikheter och utvecklingskraft</p> <p>Världens bästa vardag med ett aktivt liv</p> <p>Allt är nära med ett lokalt och hållbart utbud</p>	<p>Samverkan, delaktighet och värdskap</p> <p>Fritid och boende</p> <p>Hållbarhet, lokalt utbud och entreprenörskap</p>	L.03	Deltagare, män under 25 år	En deltagare är en person som medverkar aktivt i projektet och får någon form av utbildning, kompetensutveckling eller liknande.	

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
<p>Idéer ges plats genom olikheter och utvecklingskraft</p> <p>Världens bästa vardag med ett aktivt liv</p> <p>Allt är nära med ett lokalt och hållbart utbud</p>	<p>Samverkan, delaktighet och värdskap</p> <p>Fritid och boende</p> <p>Hållbarhet, lokalt utbud och entreprenörskap</p>	L.04	Deltagare, män över 25 år	En deltagare är en person som medverkar aktivt i projektet och får någon form av utbildning, kompetensutveckling eller liknande.	
<p>Idéer ges plats genom olikheter och utvecklingskraft</p> <p>Världens bästa vardag med ett aktivt liv</p> <p>Allt är nära med ett lokalt och hållbart utbud</p>	<p>Samverkan, delaktighet och värdskap</p> <p>Fritid och boende</p> <p>Hållbarhet, lokalt utbud och entreprenörskap</p>	L.05	Deltagare, utländsk bakgrund	Summan av L.01-L.04 för projekt som identifieras som projekt som arbetar med inkludering av utrikes födda.	

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
<p>Idéer ges plats genom olikheter och utvecklingskraft</p> <p>Världens bästa vardag med ett aktivt liv</p> <p>Allt är nära med ett lokalt och hållbart utbud</p>	<p>Samverkan, delaktighet och värdskap</p> <p>Fritid och boende</p> <p>Hållbarhet, lokalt utbud och entreprenörskap</p>	L.06	Deltagare, funktionsvariation	Summan av L.01-L.04 för projekt som identifieras som projekt som arbetar med inkludering av individer med funktionsvariation.	
<p>Idéer ges plats genom olikheter och utvecklingskraft</p> <p>Allt är nära med ett lokalt och hållbart utbud</p>	<p>Fritid och boende</p> <p>Hållbarhet, lokalt utbud och entreprenörskap</p>	L.55	Nya bostadslösningar	Bostadslösningarna ska vara nya på så sätt att man testat eller introducerar nya metoder för att uppnå nya sätt att bygga eller förvalta bostäder som kan utveckla en bygd.	

5 Genomförande

5.1 Kommunikation

För att nå organisationer och personer med goda idéer, som kan bidra till att nå målen i utvecklingsstrategin, är kommunikation av största vikt. Alla som på ett eller annat sätt berörs av Leader Skellefteå Älvdals verksamhet ska ha tillgång till tydlig och aktuell information.

Grundläggande budskap;

- Tillsammans gör vi det enklare för målgrupperna att arbeta med leadermetoden.
- Tillsammans med andra bidrar du till att din landsbygd lever och utvecklas.
- Vi jobbar tillsammans och lär oss av varandra för att bidra till en hållbar lokal utveckling.
- Leader bidrar till en hållbar samhällsutveckling.

Tyngdpunkten under uppstartsfasen ligger på att informera om leader och möjligheten att samverka, söka projektstöd och på vilket sätt det görs.

Målsättningen är att;

- Tidigare projektägare och medlemmar, samarbetspartners och kommuner sprider information om leader och dess möjligheter.
- Personer och organisationer i området har kännedom om projektstöd inom leader, hur man hittar information, samverkar och hur man ansöker.

Under genomförandefasen ges information och stöd till projektägare så projekten genomförs på ett bra sätt enligt de villkor som finns. Samarbetspartners och allmänhet informeras om hur projekten bidrar till att uppfylla mål och den nytta de gör för området.

Målsättningen är att;

- Organisationer i området söker projektstöd.
- Projektägare har kunskap i projektupplägg, projektformulering och villkor för att projekt ska godkännas.
- Projektägare och projektsökande samverkar och utbyter erfarenheter.
- Målgruppernas kännedom om EU:s roll inom den lokala utvecklingen genom leader, dess möjligheter och effekter ökar.

Resultat från uppföljningsfasen där strategin kontinuerligt följs upp via styrelsemöten kommuniceras till finansiärer och allmänhet.

Målsättningen är att;

- Målgrupperna får kontinuerlig information om uppföljning av projekten och hur projekten bidrar till att uppfylla målen för strategin.

Utvärderingsfasen är en kontinuerlig process under programperioden. Beslut om förändringar som fattas, till exempel under halvtidsutvärderingen, kommuniceras med berörda målgrupper.

Målsättningen är att;

- Målgrupperna deltar i utvärderingsfasen.

- Målgrupperna får kontinuerlig information om de utvärderingar som görs och de beslut om förändringar som fattas.

Målgrupper

Externa;

- Projektägare, tidigare projektägare
- Projektsökande
- Allmänhet
- Organisationer, föreningar, företag
- Offentliga aktörer
- Massmedia
- Samarbetspartners

Interna;

- Medlemmar i föreningen/LAG och styrelse
- Verksamhetskontor
- Samarbetspartners
- Tjänstepersoner och politiker i kommunerna

Kanalstrategi

- Webbplats
- Sociala medier
- Möten
- Ambassadörer
- E-post
- Nyheter, artiklar och pressmeddelanden
- Projektutbildning

Den kommunikationsplan som tas fram när leaderområdet bildats kommer att precisera kanalstrategi till målgrupperna under de olika faserna.

5.2 Urvalsprocess

Leaderföreningen har en öppen och icke-diskriminerande urvalsprocess för att prioritera projekt.

Urvalsförfarandet är utformat för att möjliggöra urval av de projekt som kan bidra till att uppfylla målen för strategin. Leaderföreningen prioriterar projekten med hjälp av lokalt utformade urvalskriterier. Ingen enskild sektor; privat, ideell eller offentlig har mer än 49% av rösterna. Efter prioritering fastställer Leaderföreningen stödbeloppet. Jordbruksverket gör slutkontroll av stödberättigande och fattar beslutet som skickas ut till sökande.

5.3 Samordning och samarbete med andra aktörer

Leader Skellefteå Älvdal har identifierat ett antal aktörer som det är viktigt att samarbeta med under genomförandet av utvecklingsstrategin. Dessa är främst:

- Lokala aktörer i form av föreningar, företag, organisationer och offentliga aktörer vilka genomför projekt som bidrar till utvecklingsstrategins mål och vision.
- Kommunerna Malå, Norsjö och Skellefteå samt Region Västerbotten som medfinansierar genomförandet av utvecklingsstrategin och som själva ansvarar för genomförande av andra strategier och planer
- Andra leaderområden i främst Norrbotten och Västerbotten där en väl grundad samverkan bidrar till högre kvalitet i genomförandet genom bland annat erfarenhetsutbyte och driftrelaterade frågor

Leader har en viktig roll när det gäller utveckling av de aktiviteter som ligger utanför de stora organisationernas (kommuner och regionen) ansvarsområden och där ses den ideella sektorns arbete är mycket viktigt. När idéerna kommer ur ett underifrånperspektiv sker det med en otrolig kraft och energi och det är av största vikt att ta vara på den kraften.

Ett gott stöd i genomförandet av strategin för Leader Skellefteå Älvdal är leaderarbetet i de tidigare programperioderna och då främst genom det nätverk som har byggts upp av parter inom de olika sektorerna. Tidigare aktiva organisationer kommer att engagera sig igen och genom att sprida kunskap om leader kan fler och nya aktörer komma att engagera sig.

För att utvecklingsinsatser ska få bästa möjliga resultat är samverkan och ett gott samarbete mellan parterna är nyckelord. Föreningars samverkan mellan varandra och med företagare leder ofta till goda resultat. Den offentliga sektorns samarbete, samverkan och stöd till landsbygdens alla parter kvalitetssäkrar och förankrar utvecklingsinsatserna.

Samspelet och samverkan mellan de olika sektorerna stärks och upprätthålls genom att Leader Skellefteå Älvdals utvecklingsstrategi är transparent och tydlig. Bäst effekt uppnås när vi kompletterar varandra, över gränserna, med olika kompetenser, erfarenheter och möjligheter till engagemang.

Leader Skellefteå Älvdals utvecklingsstrategi kopplar till den regionala utvecklingsstrategin RUS 2030, Västerbotten – en attraktiv region där olikheter skapar utvecklingskraft. Den kopplar även till kommunernas lokala utvecklingsplaner, Bottenvikens skärgård 2021 - 2030 samt till Regional livsmedelsstrategi 2021–2030 och Agenda 2030.

Under genomförandet av utvecklingsstrategin kommer Leader Skellefteå Älvdal att verka för god dialog och stärkt samverkan. Det kommer att ske genom att skapa arenor för samverkan där aktörer kan hitta varandra kring ett behov eller en idé. Det kommer även att ske genom dialog med finansiärer och andra parter med ansvar för andra strategier och planer. Skellefteå Älvdal ska tydliggöra hur leader kan bidra till ett brett utvecklingsarbete och till en stärkt region som helhet.

Under framtagningen av utvecklingsstrategin har Leader Skellefteå Älvdal samverkat med de övriga leaderområdena i Norrbotten och Västerbotten. Detta har lagt grunden för samarbete under genomförandet. Här finns möjligheter att stärka genomförandet genom exempelvis gemensamma upphandlingar och köpta tjänster men inte minst genom att samarbete gör verksamheten mindre sårbar.

5.4 Effekter

Med effekter menar vi främst långsiktiga hållbara förändringar till skillnad från de mer kortsiktiga resultat som redovisas när projekten avslutas. Exempelvis kan det röra sig om ändrad befolknings- eller industristruktur, men det kan också handla om mjuka värden som ökad trygghet och hur nöjda vi är med hur vi lever, bor och verkar. Vi ska i vårt arbete förebyggande medverka till strukturella förändringar inom Skellefteå Älvdal.

Det finns bonuseffekter som vi inte ser förrän det gått en lång tid från projektavslut. De samlade effekterna och resultaten är mycket intressanta att ta del av.

För att säkerställa stimulans av effekter ska styrelsen, verksamhetskontoret och partnerskapet utbildas i begreppet och dess möjligheter.

”Effekt tänket” ska genomsyra hela ansökningsprocessen. Skellefteå Älvdal ska främja och möjliggöra effekter i planering, genomförande och uppföljning av projekt. Redan i projektansökan uppmanas den sökande att beskriva hur de tänker sig olika aspekter av effekter och långsiktighet.

Under genomförandet av projekten har verksamhetskontoret möjlighet att regelbundet följa upp och i en naturlig dialog med projektägaren uppmuntra till samverkan med andra aktörer i närområdet, även över kommun- och regiongränser. I mötet mellan människor utbyts det kunskaper, idéer och tankar som inspirerar.

Projektens möjlighet till varaktighet och hållbarhet efter projekttiden ges stor vikt. I bedömningen av projektansökningar tar styrelsen ställning till vilka projekt som bidrar mest till att målen i utvecklingsstrategin uppfylls och vilka som har störst möjlighet till långsiktiga effekter. I urvalskriterierna får projekt som bedöms ha störst potential att nå hållbara effekter högre poäng.

Verksamhetskontoret ska aktivt jobba för kunskaps- och informations spridning. För att öka effekten av det som görs ska projektägare uppmuntras att kontinuerligt sprida information om sina projekt. För att förstärka de positiva effekterna, både på lång och kort sikt, är det viktigt att det sprids information om lyckade projekt. Det är viktigt att dokumentera, fotografera och filma under projektets olika skeden.

Leader Skellefteå Älvdal kommer ta del av Jordbruksverkets rapporter om effekter och mervärden och använda dem i fortbildningssyfte. Kunskapshöjande insatser för i första hand styrelsen och verksamhetskontoret bör genomföras under hela programperioden

5.5 Hur främjar strategin innovation?

Nytänkande och smarta lösningar på jämlika och jämställda villkor behövs för att bemöta de samhällsutmaningar som omvärldens förändringar medför. Samtidigt kan nya innovationer och utvecklingskoncept bidra till att göra Leader Skellefteå Älvdal till en föregångare inom lokal utveckling. Innovationsförmåga är en stark faktor för tillväxt och utveckling. Innovation är en process i flera steg, där individer och organisationer omvandlar idéer till framtagna och tillämpade lösningar och koncept.

Utifrån Leader Skellefteå Älvdals perspektiv handlar innovation i huvudsak om att uppmuntrar till nya idéer och koncept som utmanar traditionella lösningar på gamla eller kända samhällsproblem. Oavsett om det handlar om produkter, tjänster, arbetssätt eller sammansättning av aktörer i samverkan, är själva idén om förnyelse essensen av utveckling. Möten mellan människor genererar idéer och när människor med olika bakgrund och historia gör saker tillsammans föds nya idéer och referensramar vidgas. Utvecklingsstrategins roll är att skapa förutsättningar i ett tydligt sammanhang. Den ska fungera som ett ramverk som människor kan förhålla sig till och initiera, testa och förverkliga sina idéer.

Inom strategins samtliga tre mål finns möjligheter till ett innovativt och hållbart utvecklingsarbete genom exempelvis projekt som bidrar till ökade kunskaper om processer, metoder och arbetssätt.

Inom insatsområdet *Samverkan, delaktighet och värdskap* är ambitionen att främja nya nätverk och samarbetskonstellationer samt att fler och nya grupper är delaktiga. Detta utgör en grundförutsättning för innovation.

Inom insatsområdet *Fritid och boende* finns möjlighet att bland annat arbeta med innovativa lösningar för boende på landsbygden och att ta fram nya lösningar och aktiviteter som utvecklar fritidsutbudet.

Inom insatsområdet *Hållbarhet, lokalt utbud och entreprenörskap* finns möjlighet att arbeta med innovativa lösningar som ökar förutsättningarna för resurseffektiv och hållbar landsbygdsutveckling

5.6 Övergripande principer

I Leader Skellefteå Älvdal ska utvecklingsarbetet bedrivas med sikte på det hållbara samhället. En effektiv ekonomi, att bruka resurserna utan att förbruka dem och sträva efter en god social sammanhållning, så att demokratiska grundvärden respekteras är förutsättningarna för en hållbar utveckling. De övergripande principerna ska genomsyra allt arbete internt och i kontakterna med externa parter. De övergripande principerna är; Hållbar utveckling, Jämlikhet och Jämställdhet mellan kvinnor och män.

I framtagandet av utvecklingsstrategin, i arbetet med SWOT-analysen har hållbarhetens tre dimensioner lyfts fram; ekonomisk, ekologisk och socialhållbarhet. Under dialogarbetet lyfte främst yngre personer fram vikten av hållbarhet. Det eftersträvades en god spridning mellan olika målgrupper som t ex, utrikesfödda, unga, kvinnor och män. I metoden för dialogarbetet lades stort fokus på att samtliga deltagare skulle vara aktiva och delaktiga.

Genomförandet av utvecklingsstrategin baseras på SWOT-analysens resultat. Strategin ska möjliggöra insatser som stärker ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet. I projektbedömning ska hållbarhetsaspekter beaktas. Ett normkritiskt förhållningssätt ska genomsyra de utvecklingsinsatser som strategin möjliggör. Verksamhetskontorets personal och styrelsen ska utbildas i normkritik och jämställdhetsarbete. Kunskap behövs även för att stötta projekt så att ett normkritiskt tänkande genomsyrar projektens genomförande och resultat.

Leader Skellefteå Älvdal ska verka för att fler och nya grupper ska vara delaktiga i utvecklingsarbetet.

Uppföljning av utvecklingsstrategins genomförande sker med hjälp av indikatorer som valts för att mäta hållbar utveckling och där ingår de övergripande principerna. Då det lyfts fram i SWOT-analysen kommer särskild vikt att läggas vid uppföljning av hur fler och nya grupper är inkluderade och delaktiga.

6 Organisation

6.1 Partnerskapet och föreningen

Partnerskapet

På organisationsnivå bygger partnerskapet på offentlig representation från de tre kommunerna som ingår i Leader Skellefteå Älvdals geografiska område, Norsjö, Malå och Skellefteå kommuner. Här ingår även Region Västerbotten och Länsstyrelsen samt privat representation från företag och från lokal ideell sektor. Partnerskapet speglar området i sammansättning avseende representation från olika branscher och verksamhetsområden, geografiskt samt från ideell, offentlig och privat sektor.

Föreningen

När Jordbruksverkets urvalskommitté prioriterat vilka strategier som ska godkännas, kommer den ideella föreningen att bildas. De som redan i dag deltagit i arbetet med framtagandet av strategin kommer att kontaktas för att erbjudas medlemskap i föreningen. Inbjudan kommer också att spridas via olika kontaktnät, byaföreningar och andra ideella föreningar, organisationer, nätverk, kommuner, organisationer med flera.

Inför föreningsbildning kommer en valberedning att sättas samman.

Valberedningen ska representera de tre sektorerna och ha en geografisk spridning.

De ska utbildas och informeras om utvecklingsstrategin, landsbygdsprogrammet, landsbygdsfonden. Detta för att underlätta deras arbete med att föreslå ledamöter till en styrelse.

Föreningen ska följa de av Jordbruksverket föreskrivna riktlinjerna. Den ska verka för den geografiska spridningen, könsfördelningen och att aktivt söka efter unga personer till styrelsen. Det ska säkerställas att det ingår personer med kompetens om lokal utveckling, arbetsmarknad och näringsliv, personer med erfarenhet från regional, nationell och internationell projektverksamhet samt personer med kunskap om affärsutveckling och om EU:s fonder och program.

Föreningen kommer efter bildandet att fatta beslut i tillbörlig ordning för en ideell förening och enligt rekommendationer och riktlinjer från EU och Jordbruksverket.

Bilaga 5 Parter som ingått i framtagandet av utvecklingsstrategin, aktörer i partnerskapet och föreningen.

6.2 Föreningens styrelse

Styrelsen är det beslutande organet för att bedöma och prioritera inkommande ansökningar och utgör ett lokalt trepartnerskap som beskrivs i utvecklingsstrategin och i stadgarna för den ideella föreningen

Beslut om antalet ledamöter i styrelsen tas när den ideella föreningen bildas. Från tidigare period, med en välfungerande styrelse ser vi att 11 personer har varit optimalt, sju personer från ideella organisationer och näringslivet samt fyra personer från kommunerna. Det är viktigt att styrelsen är väl insatt i de uppgifter man har, därför väljs inga suppleanter. De ledamöter som ingår i styrelsen behöver ha kunskap om landsbygdsfonden EJFLU, vara insatta i de projektansökningar som kommer in och det som händer inom leaderområdet.

Kommunerna kan nominera både tjänstemän och politiker. Styrelsen ska ha en 40/60 könsfördelning, samt om möjligt en ledamot under 28 år.

Förslaget nedan gäller under förutsättning att det finns ett budgetutrymme för denna sammansättning av styrelse. Ledamöterna till styrelsen, som föreslås ha följande sammansättning väljs på den ideella föreningens årsstämma:

Område	Privat sektor	Ideell sektor	Offentlig sektor
Norsjö kommun	1	1	1
Malå kommun	1	1	1
Skellefteå kommun	1	2	2
Totalt	3	4	4

Den ideella föreningens styrelse leder arbetet inom utvecklingsstrategin och är formellt ansvarig för Leader Skellefteå Älvdal. De ska enligt villkor i förordningen utföra följande uppgifter:

- ansvara för att driva verksamheten enligt godkänd utvecklingsstrategi samt verka för att nå de uppsatta målen i utvecklingsstrategin
- främja de lokala aktörernas kapacitet att utveckla och genomföra insatser som leder till att uppfylla målen i utvecklingsstrategin
- införa ett icke-diskriminerande och öppet urvalsförfarande och kriterier som inte leder till intressekonflikter och som säkerställer att ingen enskild intressegrupp styr besluten om urval
- förbereda och offentliggöra ansökningsomgångar
- välja ut insatser, fastställa stödbelopp och lämna förslag på, prioritera beslut till Jordbruksverket
- kontinuerligt följa upp och utvärdera genomförandet av strategin

Styrelsens ansvar omfattar också:

- arbetsgivaransvar
- projektägaransvar för driftkostnadsåtgärden och andra egna projekt inom bland annat leader
- att det finns en tydlig organisation och ansvarsfördelning
- att det finns en strategisk planering
- den ideella föreningens ekonomi, förvaltning, redovisning och skötsel.

Styrelsen fattar beslut om vilka ansökningar som ska prioriteras inom ramen för strategin, den ska vara en aktiv och transparent grupp som ska tillföra kunskap utifrån sitt kompetensområde och strategin som helhet. Styrelsens beslut går inte att överklaga, därför är det av största vikt att besluten är ändamålsenliga och i linje med strategin. Styrelseledamöterna ska vara öppna, tydliga, professionella och objektiva och behöver därför kunskap om bland annat de lokala strategierna, utvecklings-, personal- och ekonomifrågor samt prioriterade mål, målgrupper och regler kopplade till landsbygdsprogrammet.

En viktig del av styrelsens uppdrag blir att arbeta för att information om utvecklingsarbetet når ut till hela området. Underifrånperspektivet är viktigt och därför ska alla kunna ta del av och tolka informationen.

För att organisationen ska fungera på önskvärt sätt utgör valberedningen en nyckelfunktion. Valberedningens kunskap, erfarenhet och sammansättning är viktig då de har i uppdrag att nominera kompetenta personer till styrelsen som sedan väljs på föreningens årsstämma. Valberedningen ska vara väl insatt i utvecklingsstrategin, ha kunskap om vad leader är, kännedom om det som händer i föreningen, hur föreningen utvecklas och om det finns brist på viss kunskap eller erfarenhet. Valberedningen ska söka efter personer som med sina kunskaper och erfarenheter tillsammans utgör en styrelse som är representativ för hela leaderområdet och på ett bra sätt kan genomföra utvecklingsstrategin. Det är önskvärt att valberedningen möter företrädare för offentlig, privat och ideell sektor för att diskutera lämpliga kandidater.

6.3 Drift – den operativa verksamheten

Leader Skellefteå Älvdals operativa verksamhet sköts av ett verksamhetskontor som består av anställd personal som på styrelsens uppdrag genomför verksamheten i enlighet med den lokala utvecklingsstrategin, styrelsens intentioner och de regelverk som är knutna till programmet. Verksamhetskontoret kommer att bestå av minst två tjänster, en för verksamhetsledning och en för administration/kommunikation. De ansvarar även för att informera om leader och sprida den lokala utvecklingsstrategin till de som bor och verkar i området.

Det är viktigt att den anställda personalen har den kunskap och kapacitet som behövs för att kunna genomföra den lokala utvecklingsstrategin och nå de mål som finns i den lokala utvecklingsstrategin. Projektledning, administration, kommunikation och ekonomi är kompetenser som är viktiga för att verksamheten ska kunna bedrivas på ett korrekt och effektivt sätt. Kunskap om leadermetoden och kunskaper kring de olika regelverk som finns är av största vikt.

En viktig roll för verksamhetskontoret är att hjälpa och stötta projektägare från projektansökan till projektavslut. Det ska finnas en kontinuerlig dialog mellan verksamhetskontoret och projektägarna under projektiden för att projekten ska nå de mål, resultat och effekter som eftersträvas.

Styrelsen och verksamhetskontoret ska arbeta med information till bland andra:

- lokala grupper, idéburna organisationer och nätverk, näringsliv, offentliga aktörer etc.
- media och andra former av sociala medier som facebook, twitter m fl.
- det är av stor vikt att nå ut till det egna området men också att synas utanför våra egna gränser på olika sätt
- andra aktörer för att underlätta spridning av erfarenheter, skapa nätverk och hitta nya samarbetspartners

Verksamhetsledaren handleder eventuellt anställda, stödjer interna och externa projekt samt ansvarar för kontorets administration och ekonomi.

En kvalitetskontroll genomförs en gång per år i samband med årsrapport till Jordbruksverket. Detta för att säkerställa att rätt kompetens finns och att regelverk följs.

Samverkan är ett sätt att stärka genomförandeorganisationen och göra den mindre sårbar. Vi ser främst samverkan med leaderområden i Norrbotten och Västerbotten. Samverkan kan gälla upphandlingar och gemensamma köpta tjänster, exempelvis revision, ekonomitjänst, administration, marknadsföring och kommunikation. För att säkerställa verksamheten över tid ser vi att ett samarbete även när det gäller verksamhetskontorets olika uppgifter är tänkbart. Ett exempel kan vara att en verksamhetsledare i ett leaderområde kan stötta ett annat om något oförutsett inträffar.

7 Uppföljning och utvärdering

Leader Skellefteå Älvdal ska arbeta kontinuerligt med uppföljning och utvärdering vilket är av stor betydelse i en föränderlig värld. För att veta att strategin styr mot målen och ger de resultat och effekter behövs kontinuerlig uppföljning, utvärdering och eventuell revidering av strategin. Revidering av strategin kan bli möjlig först efter en grundlig analys och med en tydlig motivering. Det kan även handla om att rikta om ett insatsområde, riktade insatser eller att genomföra kommunikationsinsatser. Revidering av strategin ska beslutas av Jordbruksverket.

Genomförandet utvärderas under programperioden enligt gällande förordningskrav.

Vid varje beslutsmöte ska utvecklingsstrategin ligga som grund vid beredning och prioritering av projektansökningar. Utvecklingsstrategin ska under programperioden vara en del i verksamhetskontorets arbete och i styrelsens bedömning och beslut.

Styrelsens ledamöter ska vara väl inlästa på utvecklingsstrategin och kontinuerligt få information och utbildning om att de är ansvariga för genomförande, utveckling, övervakning och utvärdering.

Uppföljningen ska ske i form av:

- Verksamhetsrapportering till finansiärer
- Kontinuerlig uppföljning av utvecklingsstrategin vid styrelsens möten
- Kontinuerlig uppföljning av genomförandet av utvecklingsstrategin vid styrelsens möten.
- Delta i Jordbruksverkets uppföljningsaktiviteter
- Halvtidsutvärdering
- Slututvärdering

Uppföljningen ska inkludera årliga uppföljningar som vilar på stor lyhördhet för både projektutvecklingen inom beviljade projekt liksom inför det som händer i omvärlden. Det är viktigt att skapa utrymme för kunskapsutbyte och reflektion inom styrelsen och kanske också mellan projekt som drivs inom området.

Styrelsen är ansvariga för utveckling, genomförande och övervakning och utvärdering av utvecklingsstrategin.

I slutet av programperioden ska utvecklingsstrategin utvärderas av en extern utredare. Detta kan med fördel göras i samverkan med andra leaderområden.